

Жигунов Д.О.,

Одеський національний технологічний університет

ORCID ID: 0000-0001-9435-2266

Фігурська Л.В.,

Одеський національний технологічний університет

ORCID ID: 0000-0002-5555-6888

Котузаки О.М.,

Одеський національний технологічний університет

ORCID ID: 0000-0001-9846-8995

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ У ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВОСТІ: ТРЕНДИ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ

Інтелектуальна власність є одним із ключових чинників розвитку сучасної харчової промисловості, яка в умовах глобалізації та жорсткої конкуренції потребує надійного правового захисту. Використання унікальних технологій, інноваційних підходів до виробництва та збереження якості харчових продуктів, удосконалення рецептур, методів переробки та пакування продукції – усе це формує необхідність ефективної охорони прав інтелектуальної власності. У статті досліджено основні тренди у сфері правової охорони інновацій у харчовій промисловості, зокрема зростання патентування новітніх технологій, активний розвиток системи захисту торговельних марок і логотипів, а також розширення практики реєстрації географічних зазначень, що сприяє збереженню традиційних харчових продуктів та їх популяризації на міжнародному ринку. Проаналізовано основні виклики, що стоять перед цією сферою, серед яких особливої уваги заслуговують проблема фальсифікації продукції, недостатній рівень правового регулювання у сфері інтелектуальної власності в Україні, випадки промислового шпигунства, незаконного використання запатентованих технологій та торговельних марок. Значну увагу приділено аналізу сучасних механізмів боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності, зокрема цифрового маркування продукції, міжнародного співробітництва у сфері контролю за дотриманням правової охорони та гармонізації національного законодавства з нормами Європейського Союзу. Особливу роль відіграє правове регулювання інтелектуальної власності у контексті впровадження Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, що відкриває нові можливості для захисту прав виробників на міжнародному рівні. Визначено перспективи розвитку інтелектуальної власності у харчовій промисловості, зокрема активізацію процесу патентування інноваційних технологій, стимулювання підприємств до реєстрації торговельних марок і географічних зазначень, створення ефективних механізмів боротьби з контрафактом та посилення державного контролю за дотриманням норм правової охорони. Окреслено необхідність комплексного підходу до вирішення проблем у цій сфері, що передбачає тісну співпрацю держави, бізнесу та наукових установ, активне впровадження цифрових технологій і підвищення рівня правової культури учасників ринку. Запропоновано низку стратегічних заходів, які сприятимуть підвищенню рівня захисту інтелектуальної власності, зростанню інноваційної активності підприємств харчової промисловості та зміцненню конкурентних позицій вітчизняних виробників на міжнародному ринку.

Ключові слова: інтелектуальна власність, харчова промисловість, патент, торговельна марка, географічне зазначення, правова охорона.

Постановка проблеми. Харчова промисловість є однією з найбільш динамічних і стратегічно важливих галузей економіки, яка не лише забезпечує населення продуктами харчування, а

й формує значну частку експортного потенціалу країни. В умовах глобалізації та технологічного прогресу роль інтелектуальної власності у цій сфері значно зростає, оскільки новітні наукові

досягнення, інноваційні методи виробництва, сучасні підходи до переробки, пакування та зберігання харчових продуктів стають важливими факторами конкурентоспроможності підприємств. Використання інтелектуальної власності дозволяє компаніям створювати унікальні продукти, підвищувати їх якість, захищати свої розробки від недобросовісної конкуренції та запобігати незаконному використанню технологій, торговельних марок і брендів. Разом з тим, ефективний захист інтелектуальної власності у харчовій промисловості стикається з численними викликами. Одним із найбільш актуальних питань є проблема фальсифікації продукції, що загрожує як здоров'ю споживачів, так і репутації виробників.

Значну роль у забезпеченні захисту інтелектуальної власності відіграє правове регулювання, яке повинно відповідати міжнародним стандартам та адаптуватися до нових викликів ринку. Українське законодавство у сфері інтелектуальної власності наразі перебуває у процесі гармонізації з нормами Європейського Союзу, що передбачає удосконалення механізмів охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності, зокрема у сфері патентування, реєстрації торговельних марок і географічних зазначень. Важливим аспектом є також підвищення ефективності правозастосовної практики, що включає як боротьбу з контрафактом, так і вдосконалення механізмів судового захисту.

Сучасна харчова промисловість демонструє тенденцію до активного впровадження інновацій, що зумовлює зростання кількості патентів у цій сфері. Важливу роль відіграють біотехнології, методи збільшення терміну зберігання продукції, покращення її харчової цінності, а також розробка нових функціональних продуктів, що відповідають тенденціям здорового харчування. У таких умовах захист патентів на технології, формули та методи виробництва стає необхідною передумовою для розвитку інноваційної діяльності.

Окрім юридичних аспектів, значну роль у захисті інтелектуальної власності відіграють технологічні інструменти, зокрема цифрові методи маркування та блокчейн-технології, що дозволяють ефективно відстежувати походження продукції та запобігати незаконному використанню брендів і товарних знаків. Використання цифрових технологій у контролі за дотриманням прав інтелектуальної власності може стати одним із ключових напрямків у розвитку харчової промисловості та боротьбі з фальсифікатом.

Таким чином, проблема захисту інтелектуальної власності у харчовій промисловості є багато-

гранною і вимагає комплексного підходу. Ефективна реалізація правової охорони та запобігання порушенням у цій сфері потребує тісної співпраці держави, бізнесу та наукових установ. Враховуючи динаміку розвитку ринку, необхідно вдосконалювати механізми захисту інтелектуальної власності, розвивати законодавчу базу, підвищувати рівень контролю за дотриманням правових норм, а також сприяти впровадженню інновацій у сфері виробництва та захисту продукції.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Аналіз останніх джерел і публікацій свідчить про зростаюче значення інтелектуальної власності у харчовій промисловості, а також про необхідність її ефективного захисту в умовах глобалізації та технологічного прогресу. Андрощук Г. [1] наголошує на важливості оптимального співвідношення між інтелектуальною власністю, інноваціями та економічним розвитком, зазначаючи, що захист інноваційних технологій у харчовій промисловості сприяє підвищенню конкурентоспроможності національних виробників. Коваль І. [2] аналізує правові форми передання майнових прав інтелектуальної власності у сфері господарювання, що є ключовим аспектом для розвитку комерціалізації наукових розробок у харчовій галузі. Бочарова Н. [3] акцентує увагу на новітніх стратегіях Європейського Союзу щодо захисту прав інтелектуальної власності, підкреслюючи, що Україна має гармонізувати своє законодавство з європейськими стандартами для посилення ефективності правового захисту. Капіца Ю.М. [4] детально досліджує процес формування та розвитку права інтелектуальної власності в ЄС, що є актуальним для України у контексті адаптації до міжнародних норм. Він також розглядає інституційні аспекти захисту інтелектуальної власності та пропонує шляхи вдосконалення правозастосовної практики. Хоменко І.І., Кулаков Г.Т. і Бондар-Підгурська О.В. [5] аналізують процеси модернізації промисловості, підкреслюючи необхідність інтеграції інновацій у виробництво та створення сприятливих умов для захисту технологічних розробок. У свою чергу, нормативні акти, зібрані у виданні під редакцією Капіци Ю.М. та Хоменка І.І. [6], містять ключові положення законодавства з питань охорони інтелектуальної власності, що є базовими для розуміння механізмів захисту прав у харчовій промисловості. Комплексний підхід до гармонізації законодавства України з нормами ЄС висвітлюється у збірнику «Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України» під редакцією Капіци Ю.М. [7], де розглядається досвід європейських країн у боротьбі з фальсифікацією продукції та захисті географічних

зазначень. Усі зазначені джерела свідчать про те, що в умовах сучасних викликів необхідно не лише вдосконалювати правову систему, а й застосовувати новітні технології для боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності, посилювати державний контроль та підвищувати рівень правової культури виробників.

Метою статті є дослідження сучасних тенденцій, викликів та перспектив захисту інтелектуальної власності у харчовій промисловості, а також аналіз правових механізмів охорони патентів, торговельних марок, географічних зазначень та інших об'єктів інтелектуальної власності.

Виклад основного матеріалу. Інтелектуальна власність у харчовій промисловості набуває все більшого значення, оскільки сучасні компанії прагнуть захистити свої унікальні розробки, зміцнити позиції на ринку та забезпечити правову охорону своїх технологічних і брендівих активів. Дедалі більшої популярності набуває патентування харчових технологій, що дозволяє виробникам закріплювати за собою права на нові способи переробки, рецептури та методи зберігання продуктів. Водночас спостерігається активний розвиток системи географічних зазначень, яка забез-

печує охорону традиційних продуктів певного регіону, а також зростає роль торговельних марок у формуванні стійких брендів на ринку. В умовах посилення глобальної конкуренції ефективний захист інтелектуальної власності стає одним із головних факторів успіху компаній у харчовій промисловості (таблиця 1).

Останні десятиліття спостерігається стійка тенденція до зростання кількості патентів у сфері харчової промисловості. Сучасні наукові розробки спрямовані на покращення харчової цінності продуктів, збільшення терміну їх зберігання, розробку нових способів обробки та пакування. Зокрема, зростає кількість патентів на біотехнології у харчовому виробництві, які включають ферментацію, використання корисних бактерій, нанотехнології для покращення структури продуктів та методи зменшення вмісту шкідливих речовин.

Значна частина сучасних патентів стосується альтернативних джерел білка, зокрема рослинного походження, що є реакцією на зростаючий попит на екологічно чисті та веганські продукти. Також активно патентуються технології, пов'язані з мінімальною обробкою продуктів для збереження їхньої поживної цінності, а також

Таблиця 1

Інтелектуальна власність у харчовій промисловості: тренди, виклики та перспективи захисту

Категорія	Зміст
Тренди	- Зростання патентування харчових технологій (біотехнології, екологічно чисті продукти, альтернативні джерела білка). - Розвиток географічних зазначень (захист традиційних продуктів та їх походження, інтеграція в європейську систему GIs). - Інноваційні підходи до захисту торговельних марок (збільшення кількості реєстрацій нетрадиційних ТМ – кольорових, звукових, 3D-форм). - Використання цифрових технологій (блокчейн, QR-коди, RFID-мітки для ідентифікації продукції). - Фальсифікація продукції (підробка відомих брендів, використання дешевших замінників у харчових продуктах, підробка географічних зазначень).
Виклики	- Недостатній рівень правової охорони (тривала реєстрація патентів та торговельних марок, складність судового захисту, висока вартість правової охорони). - Промислове шпигунство та піратство (незаконне копіювання запатентованих технологій, витоки комерційної інформації, кібератаки). - Низька правова обізнаність бізнесу (відсутність знань щодо механізмів правового захисту, слабе використання міжнародних систем охорони прав). - Гармонізація законодавства з нормами ЄС (спрощення процедури реєстрації ТМ, патентів, впровадження електронних баз даних інтелектуальної власності).
Перспективи захисту	- Розвиток цифрових механізмів захисту (застосування блокчейн-технологій, цифрове маркування продукції для боротьби з контрафактом). - Стимулювання інноваційної діяльності (державні програми підтримки, податкові пільги для компаній, що займаються розробкою нових харчових технологій). - Підвищення рівня правової культури підприємців (організація освітніх програм, тренінгів щодо захисту інтелектуальної власності).

Джерело: систематизовано автором

зменшенням використання синтетичних консервантів. В Україні процес патентування харчових технологій відбувається повільніше, ніж у розвинених країнах, що зумовлено як недосконалістю правової бази, так і недостатнім рівнем інвестування у наукові дослідження та розробки. Однак поступове наближення до європейських стандартів може сприяти зростанню патентної активності вітчизняних підприємств [1].

Географічні зазначення відіграють важливу роль у збереженні культурної та гастрономічної спадщини різних країн, а також у підвищенні впізнаваності та довіри до продукції на міжнародному ринку. Продукти з географічними зазначеннями мають особливі характеристики, зумовлені кліматичними умовами, традиційними методами виробництва або унікальними інгредієнтами, характерними для певного регіону.

У країнах Європейського Союзу система захисту географічних зазначень охоплює тисячі продуктів, серед яких відомі сири (наприклад, пармезан), вина (шампанське, портвейн), м'ясні вироби (хамон, селямі) та оливкові олії. Завдяки правовому захисту такі продукти не можуть бути вироблені за межами відповідного регіону без порушення законодавства. Це забезпечує виробникам стабільні прибутки, сприяє збереженню автентичності продукту та дозволяє боротися з підробками.

Україна також розширює систему географічних зазначень відповідно до європейських стандартів. Уже зареєстровані такі продукти, як гуцульська овеча бриндзя, мелітопольська черешня та карпатський мед, а в перспективі може бути внесено ще більше найменувань. Це дозволить українським виробникам виходити на міжнародні ринки з продукцією, яка має підтверджену якість та походження, а також сприятиме розвитку регіональної економіки.

Торговельні марки є одним із найважливіших активів підприємств харчової промисловості, оскільки дозволяють компаніям формувати довгострокові відносини зі споживачами та захищати свою продукцію від підробок. Реєстрація торговельної марки надає виробникові ексклюзивні права на її використання та запобігає незаконному використанню аналогічних позначень конкурентами.

В останні роки спостерігається тенденція до зростання кількості реєстрацій не лише класичних словесних та графічних торговельних марок, але й нестандартних знаків, таких як тривимірні форми упаковки, кольорові позначення, звукові логотипи та навіть запахові знаки. Особливо актуальною є правова охорона упаковки та дизайну

продукції, оскільки у конкурентному середовищі саме візуальна ідентичність часто стає ключовим фактором вибору споживачів [2].

В Україні система реєстрації торговельних марок поступово вдосконалюється, спрощуються бюрократичні процедури, скорочується термін розгляду заявок. Водночас великою проблемою залишається боротьба з контрафактною продукцією, оскільки недобросовісні виробники нерідко використовують схожі назви або дизайн упаковки, що вводить споживачів в оману. У цьому контексті важливою тенденцією є використання цифрових технологій маркування, зокрема QR-кодів, які дозволяють перевірити справжність товару, а також застосування блокчейн-систем для відстеження походження продукції.

Сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості для боротьби з порушеннями прав інтелектуальної власності у харчовій промисловості. Використання блокчейн-технологій дозволяє створювати прозору систему відстеження ланцюга постачання продукції, що унеможливає підробки та гарантує справжність товарів.

Також активно впроваджуються цифрові платформи для автоматизованої реєстрації прав на об'єкти інтелектуальної власності та онлайн-моніторинг порушень. Зокрема, спеціалізовані системи аналізу ринку можуть виявляти підроблену продукцію, що реалізується через інтернет, і допомагати власникам торговельних марок оперативно реагувати на порушення.

Таким чином, сучасні тренди у сфері інтелектуальної власності у харчовій промисловості спрямовані на підвищення рівня правової охорони, зростання кількості патентів, активний розвиток географічних зазначень та використання інноваційних цифрових технологій. Це дозволяє ефективно захищати інтереси виробників, боротися з контрафактом та стимулювати розвиток галузі у напрямку високих стандартів якості та безпеки.

Охорона інтелектуальної власності у харчовій промисловості є складним і багатогранним процесом, що включає боротьбу з фальсифікацією, незаконним використанням технологій, недостатньою правозастосовною практикою та іншими проблемами. Попри існування міжнародних і національних механізмів захисту прав інтелектуальної власності, виробники продовжують стикатися з викликами, які загрожують їхнім бізнес-інтересам і підривають довіру споживачів до брендів. Основними проблемами є масштабна фальсифікація продукції, низький рівень правової охорони, випадки промислового шпигунства, правові колізії

та недостатня інтеграція українського законодавства в міжнародну систему захисту інтелектуальної власності [3].

Фальсифікація продуктів харчування є однією з найбільших загроз для компаній, що виробляють оригінальну продукцію. За даними Всесвітньої організації охорони інтелектуальної власності, щороку обсяги контрафактної продукції на світовому ринку сягають сотень мільярдів доларів. Фальсифікація у харчовій промисловості може включати використання дешевших замінників у продуктах, підробку упаковки, незаконне використання торговельних марок або географічних зазначень, що вводить споживачів в оману.

Найбільш схильними до фальсифікації є такі продукти, як алкогольні напої, молочна продукція, оливкова олія, м'ясні вироби, шоколад та кава. Низька якість підробленої продукції не тільки завдає фінансових збитків виробникам, а й може становити загрозу для здоров'я споживачів. В Україні ця проблема залишається актуальною через недостатній рівень контролю за походженням продукції, відсутність ефективних механізмів боротьби з фальсифікацією і недосконалу систему правозастосування.

Ефективне вирішення цієї проблеми потребує запровадження сучасних технологій ідентифікації та відстеження продукції. Одним із перспективних напрямів є використання цифрового маркування та блокчейн-систем, які дозволяють простежити весь ланцюг постачання товару – від виробника до кінцевого споживача. Такі методи вже активно використовуються у країнах ЄС та США, зменшуючи ризики незаконного використання брендів та торговельних марок [4].

Таким чином, сучасні виклики у сфері охорони інтелектуальної власності у харчовій промисловості вимагають комплексного підходу до їх вирішення. Посилення боротьби з фальсифікацією, вдосконалення законодавства, запровадження цифрових технологій маркування, підвищення рівня правової грамотності підприємців та зміцнення міжнародної співпраці дозволять суттєво покращити ситуацію в цій сфері. Без належного правового захисту розвиток інновацій у харчовій промисловості буде ускладненим, що негативно вплине як на конкурентоспроможність українських виробників, так і на довіру споживачів до продукції національного виробництва.

З огляду на зобов'язання України щодо імплементації норм європейського права, особливу увагу слід приділити адаптації законодавства у сфері інтелектуальної власності до міжнародних стандартів. Угодою про асоціацію між Україною

та ЄС передбачено створення ефективної системи правового захисту, яка відповідатиме нормам Світової організації торгівлі (СОТ), Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) та Директивам ЄС. Важливим кроком є вдосконалення механізмів реєстрації патентів, торговельних марок і географічних зазначень, що дозволить спростити бюрократичні процедури, скоротити терміни розгляду заявок і зменшити витрати підприємців на правову охорону своїх інновацій [5].

Також необхідно активізувати співпрацю з європейськими установами у сфері боротьби з порушеннями інтелектуальних прав, зокрема через приєднання до міжнародних баз даних, що містять інформацію про контрафактну продукцію. Важливою є розробка національної стратегії запобігання підробкам, яка передбачатиме посилення державного контролю за дотриманням норм інтелектуальної власності, вдосконалення митного законодавства та запровадження ефективних санкцій проти порушників.

Розвиток інновацій у харчовій промисловості безпосередньо залежить від рівня захисту інтелектуальної власності. Важливо створити сприятливі умови для комерціалізації наукових розробок, що включає надання державної підтримки стартапам, створення науково-дослідних центрів, що співпрацюють із виробниками, а також впровадження податкових стимулів для підприємств, що інвестують у дослідження та розробки [6].

Окрему увагу слід приділити розвитку системи трансферу технологій, яка дозволить вітчизняним підприємствам швидко впроваджувати у виробництво інноваційні рішення, розроблені науковими установами. Важливо також розширити механізми патентного фінансування, що дасть змогу компаніям отримувати інвестиції під майбутні розробки у сфері харчової промисловості.

Однією з ключових проблем у сфері захисту інтелектуальної власності є низька обізнаність підприємців щодо існуючих механізмів правової охорони. Багато компаній не реєструють свої торговельні марки або патенти, не знають про можливості міжнародного захисту, що робить їх вразливими до недобросовісної конкуренції.

Для підвищення правової грамотності необхідно впроваджувати освітні програми, семінари та тренінги для представників бізнесу, створювати інформаційні кампанії щодо захисту інтелектуальної власності, а також розширювати консультаційні послуги для підприємців.

Таким чином, перспективи вдосконалення захисту інтелектуальної власності у харчовій про-

мисловості пов'язані з комплексними реформами, що охоплюють законодавчу, технологічну та освітню складові. Виконання цих заходів дозволить підвищити рівень правової охорони, стимулювати інноваційний розвиток підприємств та сприяти інтеграції України до світового ринку високоякісної продукції.

Висновки. Захист інтелектуальної власності у харчовій промисловості є важливим чинником забезпечення конкурентоспроможності виробників, стимулювання інноваційної діяльності та запобігання незаконному використанню наукових розробок, торговельних марок і географічних зазначень. Проведений аналіз свідчить про те, що ефективний захист інтелектуальної власності у цій сфері є необхідною умовою для формування стійкого економічного середовища, розвитку експорту та залучення інвестицій у виробництво харчових продуктів. Водночас існує низка проблем, що стримують цей процес, зокрема поширення фальсифікату, слабка правозастосовна практика, недостатній рівень обізнаності підприємців щодо механізмів охорони їхніх прав та труднощі у процесі патентування технологій і реєстрації торговельних марок.

Зростаюча кількість фальсифікованої продукції на ринку підриває довіру споживачів до брендів і завдає значних фінансових збитків легальним виробникам. Одним із найефективніших механізмів боротьби з цим явищем є посилення контролю за дотриманням прав інтелектуальної власності шляхом запровадження цифрових технологій маркування та відстеження походження продукції. Використання QR-кодів, блокчейн-технологій та RFID-міток дозволить зробити процес ідентифікації товарів більш прозорим, що сприятиме боротьбі з підробками та забезпеченню автентичності продукції.

Важливим кроком у вдосконаленні системи захисту інтелектуальної власності є гармонізація українського законодавства з нормами Європейського Союзу та міжнародними стандартами. Це передбачає спрощення процедур реєстрації торговельних марок, патентування технологій, впровадження єдиної бази даних інтелектуальної власності та посилення відповідальності за

порушення прав власників. Досвід ЄС свідчить, що ефективна охорона прав інтелектуальної власності є важливим інструментом розвитку харчової промисловості, оскільки сприяє збереженню регіональних традицій через систему географічних зазначень, стимулює інновації та забезпечує виробникам додаткові конкурентні переваги.

Окрім нормативно-правових аспектів, важливою є підтримка інноваційної діяльності підприємств у сфері харчової промисловості. Запровадження державних програм фінансування наукових розробок, грантів для стартапів, податкових пільг для компаній, що займаються впровадженням нових технологій, сприятиме підвищенню рівня патентування та стимулюватиме розвиток технологій переробки, пакування та збереження харчових продуктів. Окремої уваги потребує створення ефективних механізмів трансферу технологій між науковими установами та підприємствами, що дозволить швидко інтегрувати наукові розробки у виробництво та підвищити конкурентоспроможність продукції.

Вирішальним фактором для покращення ситуації у сфері інтелектуальної власності є підвищення рівня правової культури учасників ринку. Для цього необхідно впроваджувати освітні програми, тренінги та консультації для підприємців, що сприятиме їхній обізнаності щодо механізмів захисту інтелектуальної власності та ефективних стратегій реєстрації патентів, торговельних марок та географічних зазначень.

Таким чином, ефективна система захисту інтелектуальної власності у харчовій промисловості повинна включати комплексний підхід, що охоплює вдосконалення правового регулювання, використання сучасних цифрових технологій для боротьби з фальсифікатом, стимулювання інноваційної діяльності та підвищення рівня обізнаності підприємців. Успішне впровадження цих заходів дозволить не лише зменшити кількість порушень прав інтелектуальної власності, а й сприятиме розвитку харчової промисловості України на міжнародному рівні, підвищуючи довіру до вітчизняної продукції та забезпечуючи її конкурентоспроможність на світових ринках.

Список літератури:

1. Андрощук Г. Інтелектуальна власність, інновації, економічний розвиток: оптимальне співвідношення. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2016. № 3. С. 4–7.
2. Коваль І. Правові форми передання майнових прав інтелектуальної власності у сфері господарювання. *Право України*. 2018. № 6. С. 31–42.
3. Бочарова Н. Новітня стратегія Євросоюзу щодо захисту прав інтелектуальної власності. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2018. № 2. С. 24–27.

4. Капіца Ю. М. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу: формування, інститути, напрями розвитку. Центр досліджень інтелектуальної власності та трансферу технології НАН України. 2-е вид. Київ : Академперіодика, 2020. 664 с.
5. Хоменко І. І., Кулаков Г. Т., Бондар-Підгурська О. В. Науково-методичний підхід до оцінки процесів модернізації промисловості в контексті сталого інноваційного соціально-орієнтованого розвитку економіки України. *Ефективна економіка*. 2016. № 4. С. 1–6.
6. Нормативні акти з питань охорони інтелектуальної власності та трансферу технологій (Ю. М. Капіца, І. І. Хоменко (упорядкування), 2 вид., доповнене. К. : Центр інтелектуальної власності та передачі технологій НАН України, 2008. 40 с.
7. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України /за ред. Ю. М. Капіци ; кол. авторів: Ю. М. Капіца, С. К. Ступак, В. П. Воробйов та інш. К. : Видавничий Дім «Слово», 2006. 1104 с.

Zhygunov D. O., Fihurska L. V., Kotuzaki O. M. INTELLECTUAL PROPERTY IN THE FOOD INDUSTRY: TRENDS, CHALLENGES AND PROSPECTS OF PROTECTION

Intellectual property is one of the key factors in the development of the modern food industry, which in the context of globalization and fierce competition requires reliable legal protection. The use of unique technologies, innovative approaches to the production and preservation of food quality, the improvement of recipes, methods of processing and packaging of products – all this creates the need for effective protection of intellectual property rights. The article examines the main trends in the field of legal protection of innovations in the food industry, in particular, the growth of patenting of new technologies, the active development of the system of protection of trademarks and logos, as well as the expansion of the practice of registering geographical indications, which contributes to the preservation of traditional food products and their popularization on the international market. The main challenges facing this area are analyzed, among which the problem of product counterfeiting, the insufficient level of legal regulation in the field of intellectual property in Ukraine, cases of industrial espionage, illegal use of patented technologies and trademarks deserve special attention. Considerable attention is paid to the analysis of modern mechanisms for combating violations of intellectual property rights, in particular, digital labeling of products, international cooperation in the field of monitoring compliance with legal protection and harmonization of national legislation with the norms of the European Union. A special role is played by the legal regulation of intellectual property in the context of the implementation of the Association Agreement between Ukraine and the EU, which opens up new opportunities for protecting the rights of producers at the international level. Prospects for the development of intellectual property in the food industry are identified, in particular, the intensification of the process of patenting innovative technologies, encouraging enterprises to register trademarks and geographical indications, creating effective mechanisms for combating counterfeiting and strengthening state control over compliance with legal protection norms. The need for a comprehensive approach to solving problems in this area is outlined, which involves close cooperation between the state, business and scientific institutions, active implementation of digital technologies and raising the level of legal culture of market participants. A number of strategic measures are proposed that will contribute to increasing the level of intellectual property protection, increasing the innovative activity of food industry enterprises and strengthening the competitive positions of domestic producers in the international market.

Key words: intellectual property, food industry, patent, trademark, geographical indication, legal protection.